

Brusel 7. dubna 2015
(OR. en)

7737/15

INST 104
POLGEN 53

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Jordi AYET PUIGARNAU, ředitel, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	31. března 2015
Příjemce:	Uwe CORSEPIUS, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2015) 145 final
Předmět:	ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ Zpráva o uplatňování nařízení (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2015) 145 final.

Příloha: COM(2015) 145 final

V Bruselu dne 31.3.2015
COM(2015) 145 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Zpráva o uplatňování nařízení (EU) č. 211/2011 o občanské iniciativě

1. ÚVOD

Evropská občanská iniciativa je jednou z hlavních novinek, jež zavedla Lisabonská smlouva¹. Jejím smyslem je intenzivněji zapojit občany do určování unijní agendy. Jeden z hlavních přínosů tohoto nástroje spočívá v tom, že posiluje kontakty mezi podobně smýšlejícími lidmi po celém kontinentu, takže je snazší vést debaty v celoevropském měřítku, které mají těsnou vazbu na témata, jež občany zajímají. Organizátoři občanských iniciativ již shromáždili v různých záležitostech odhadem šest milionů prohlášení o podpoře a předepsaný limit jednoho milionu prohlášení dosáhl 10 % z registrovaných iniciativ.

Evropská občanská iniciativa umožňuje občanům, aby vstoupili do přímého styku s orgány EU a jednali s nimi o významných problémech na evropské úrovni. Tímto způsobem má být dále posílena demokratická legitimita Unie. Komise přikládá evropské občanské iniciativě prvořadý význam a bude se plně zasazovat za to, aby tento nástroj fungoval a mohl tak plně rozvinout svůj potenciál.

Pravidla a postupy, jimiž se občanské iniciativy řídí, jsou upraveny v nařízení², které přijaly Evropský parlament a Rada v únoru 2011 a které vstoupilo v platnost dne 1. dubna 2012. Toto nařízení provedly všechny členské státy³. Článek 22 uvedeného nařízení stanoví, že do 1. dubna 2015 a poté každé tři roky předloží Komise o uplatňování nařízení Evropskému parlamentu a Radě zprávu.

Předmětem předkládané zprávy je analýza, v níž Komise vychází z aktuální zpětné vazby od zúčastněných stran, k nimž patří mj. organizátoři občanských iniciativ⁴. Tato zpětná vazba byla získána buď přímo, nebo prostřednictvím šetření, jež z vlastního podnětu provedl evropský veřejný ochránce práv, ze studie Evropského parlamentu, z různých publikací, konferencí atd. Analýza též zohledňuje údaje a názory, jež členské státy prezentovaly⁵ v rámci expertní skupiny Komise zabývající se občanskou iniciativou⁶.

¹ Ustanovení čl. 11 odst. 4 Smlouvy o Evropské unii a článku 24 Smlouvy o fungování Evropské unie, který se týká občanství Unie.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 211/2011 ze dne 16. února 2011 o občanské iniciativě (Úř. věst. L 65, 11.3.2011, s. 1).

³ Úprava přijatá některými členskými státy vyvolala otázky po slučitelnosti s nařízením, které však byly s výjimkou dvou členských států vyřešeny.

⁴ Údaje ke shromažďování prohlášení o podpoře vycházejí pouze ze tří předložených iniciativ, neboť tyto iniciativy nabízejí jediné oficiální číselné údaje, jež mají Komise a členské státy k dispozici.

⁵ S ohledem na odlišnosti v postupech členských států se podrobnost těchto dostupných informací liší, zejména v případě Chorvatska, kde je evropská občanská iniciativa zavedena teprve od jeho přistoupení k EU (v červenci 2013).

⁶ Další údaje viz <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/legislative-framework?lg=cs>.

2. AKTUÁLNÍ STAV

Realizace evropské občanské iniciativy si žádá řadu kroků. K jejímu iniciování je nutné, aby organizátoři ustavili „výbor občanů“. Než lze započít se shromažďováním prohlášení o podpoře od podepsaných osob, musí navrhovanou iniciativu zaregistrovat Komise. Jakmile je registrace potvrzena, musí organizátoři během jednoho roku získat potřebnou podporu a splnit předepsané limity.

Od dubna 2012 obdržela Komise 51 žádostí o registraci navrhovaných občanských iniciativ. Z nich bylo zaregistrováno 31 (z toho šestnáct v roce 2012, devět v roce 2013, pět v roce 2014 a jedna v roce 2015). U tří iniciativ právě probíhá sběr prohlášení o podpoře⁷.

U osmnácti iniciativ již lhůta ke sběru prohlášení o podpoře vypršela (deset dalších⁸ bylo staženo ještě před uplynutím této lhůty). Z uvedených osmnácti iniciativ se shromáždit požadovaný počet prohlášení o podpoře podařilo třem, takže byly předloženy Komisi. Ke dvěma iniciativám již Komise předložila svou formální odpověď. Jedná se o iniciativy „Voda a hygiena jsou lidská práva!“ Voda je veřejné dobro, ne komodita!“ („Right2Water“) a „Jeden z nás“ („One of us“). Třetí iniciativu, „Stop vivisection“ („Stop vivisekci“) Komise právě posuzuje a svou odpověď předloží do 3. června 2015 (viz rovněž bod 3 písm. e)).

Dvacet navrhovaných iniciativ nesplňovalo kritéria registrace, a Komise je tedy zaregistrovat nemohla.

Zaregistrováno						Nezaregistrováno
Probíhá sběr prohlášení	Staženo organizátory	Sběr ukončen ⁹	Iniciativy uzavřené bez dosažení potřebné podpory ¹⁰	Předloženo Komisi – odpověď se připravuje	Odpověď Komise	Registrace zamítnuta
3	10	3	12	1	2	20
31						

⁷ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/ongoing>

⁸ Čtyři z nich byly staženy pouze proto, aby se mohly zaregistrovat znovu.

⁹ Komise nemá oficiální údaje o tom, zda se organizátorům podařilo shromáždit požadovaný počet prohlášení o podpoře, či nikoli.

¹⁰ U těchto iniciativ Komise nemá oficiální údaje o přesném počtu shromážděných prohlášení o podpoře.

Šest výborů občanů se rozhodlo podat proti rozhodnutí Komise o zamítnutí registrace žalobu k Tribunálu¹¹. Sdělení Komise napadl rovněž organizační výbor iniciativy „Jeden z nás“¹². O všech těchto případech je vedeno řízení.

Organizátoři iniciativ podali dvě stížnosti u evropského veřejného ochránce práv. Veřejný ochránce práv jednu z nich již uzavřel¹³ s tím, že na straně Komise k nesprávnému úřednímu postupu nedošlo. Druhým případem se veřejný ochránce práv nadále zabývá¹⁴.

3. UPLATŇOVÁNÍ PŘEDEPSANÉHO POSTUPU PRO EVROPSKOU OBČANSKOU INICIATIVU

Následující část zprávy referuje o tom, jak je postup předepsaný pro evropskou občanskou iniciativu uplatňován v dalších fázích iniciativy.

a. Výbor občanů

Evropskou občanskou iniciativu musí zorganizovat výbor občanů složený alespoň ze sedmi občanů EU, kteří mají bydliště v sedmi různých členských státech a dosáhli věku, v němž mají právo volit ve volbách do Evropského parlamentu. Právě pouze těchto sedm členů, kteří musí tuto podmínku splňovat, zaregistruje Komise.

¹¹ Věci T-754/14, T-361/14, T-44/14, T-529/13, T-450/12 a T-646/13.

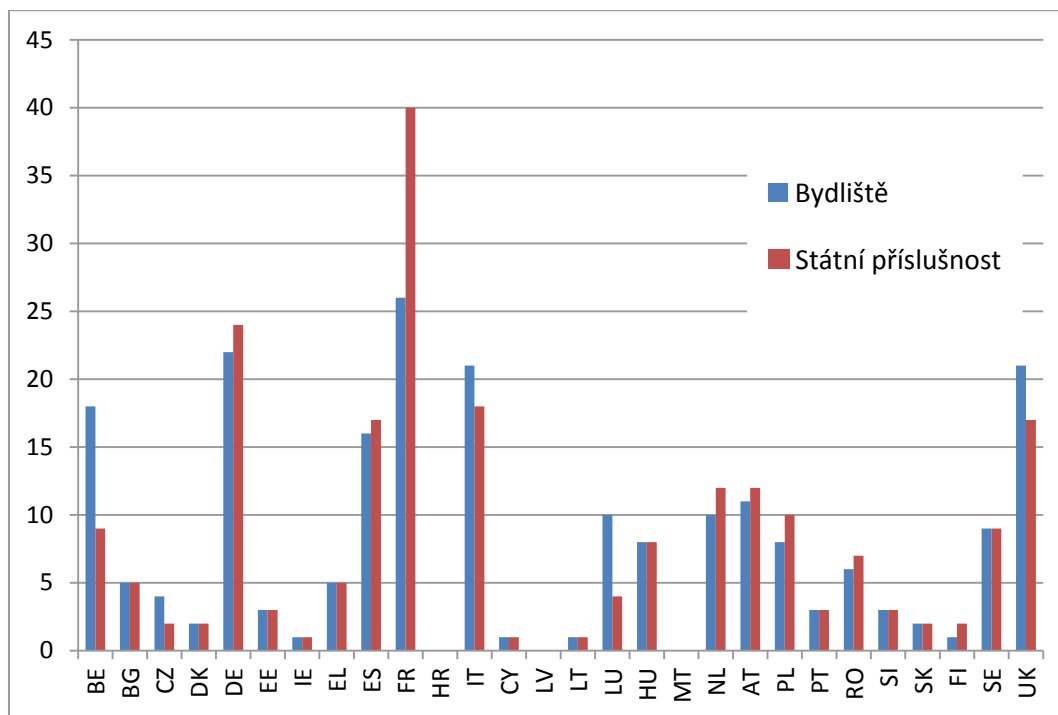
¹² Věc T-561/14.

¹³ Stížnost 2013/2071.

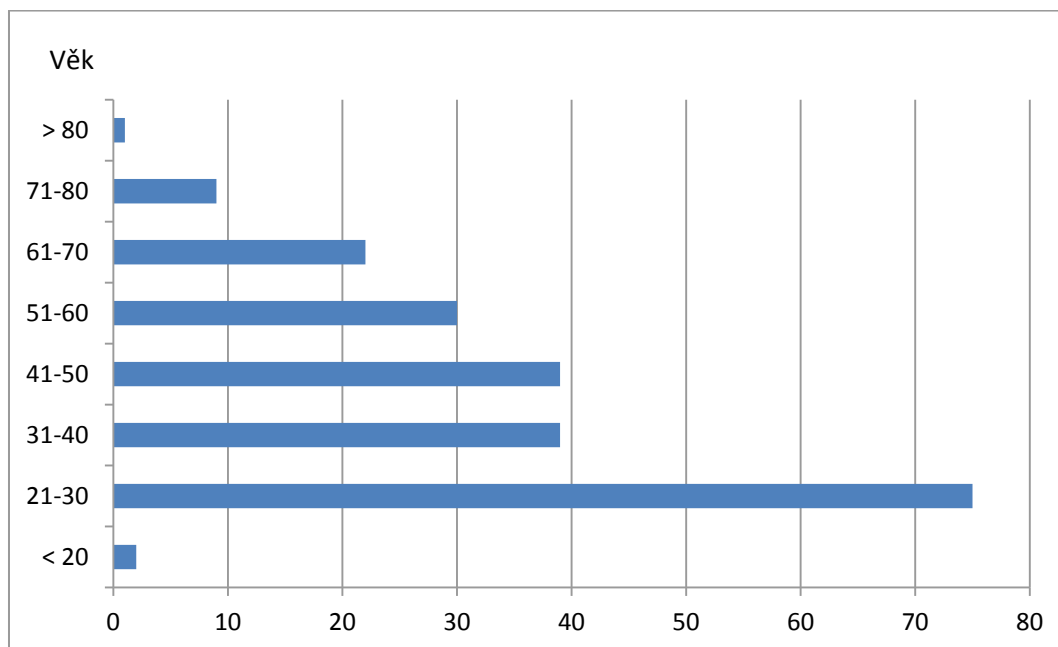
¹⁴ Stížnost 2014/402.

Statistické údaje o členech výborů občanů

— Bydliště a státní příslušnost členů výboru u zaregistrovaných iniciativ:

— Věk členů výboru u zaregistrovaných iniciativ:

b. Fáze registrace

Má-li být navržená iniciativa zaregistrována, musí splňovat podmínky čl. 4 odst. 2 nařízení, podle něhož musí být ustaven výbor občanů a být jmenovány kontaktní osoby; navrhovaná iniciativa nesmí spadat zjevně mimo rámec pravomocí Komise na předložení návrhu právního aktu Unie pro účely provedení Smluv, nesmí být zjevně zneužívající, bezdůvodná nebo šikanózní a nesmí být zjevně v rozporu s hodnotami Unie uvedenými v článku 2 Smlouvy o Evropské unii. Zaregistrováno bylo 31 navržených iniciativ zaměřených na celou škálu témat od životního prostředí přes mobilitu a vzdělávání až po rozvojovou spolupráci a sociální problematiku¹⁵.

Dvacet z navrhovaných občanských iniciativ nebylo možno zaregistrovat¹⁶, neboť zjevně nespadovalo do rámce pravomocí Komise na předložení návrhu právního aktu Unie pro účely provedení Smluv. Všechna rozhodnutí o zamítnutí registrace byla zveřejněna na internetových stránkách vyhrazených evropské občanské iniciativě.

c. Fáze shromáždění prohlášení o podpoře

Do dvanácti měsíců poté, co navrhovanou iniciativu zaregistruje Komise, musí organizátoři shromáždit dostatek prohlášení o podpoře.

Podpořit iniciativu je oprávněn každý občan EU, který dosáhl věku, v němž může hlasovat ve volbách do Evropského parlamentu. Podle nařízení musí podepsané osoby za tímto účelem splnit požadavek, aby byly státními příslušníky daného členského státu nebo aby v něm měly své bydliště, a musí poskytnout své osobní údaje, tak aby mohl daný členský stát ověřit prohlášení o podpoře podaná jeho státními příslušníky či rezidenty. Tyto požadavky se stát od státu liší¹⁷. Vzniklé rozdíly brání některým občanům EU v tom, aby mohli určitou občanskou iniciativu podpořit¹⁸. Tato situace vyvolala mezi organizátory a podepsanými osobami kritiku a frustraci. Mnoho z nich se domnívá, že rozdíly v zacházení a velké množství osobních údajů, které některé členské státy požadují a k nimž někdy patří i osobní identifikační číslo, by mohly mnohé občany od vyjadřování podpory odradit.

¹⁵ Úplný seznam je k dispozici v registru evropských občanských iniciativ: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative>

¹⁶ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/non-registered>

¹⁷ Oproti tomu původní návrh nařízení, který předkládala Komise, předpokládal, že ve všech členských státech budou platit stejné požadavky, takže by občanskou iniciativu mohl podpořit kterýkoli evropský občan, který by splňoval kritérium věku. Avšak konečná podoba nařízení, která vyplynula z interinstitucionálních jednání, předvídá, že se požadavky v jednotlivých členských státech budou lišit.

¹⁸ Tento problém se v současnosti týká zejména irských a britských občanů žijících v Bulharsku, České republice, Francii, Rakousku a Portugalsku, jakož i mimo EU.

Tyto požadavky upravuje příloha III nařízení, kterou lze na žádost dotyčných členských států měnit aktem Komise v přenesené pravomoci. Komise nadále vybízí členské státy, aby své požadavky zjednodušily.

Na tyto výzvy již několik států zareagovalo kladně. Dne 8. října 2013 vstoupila v platnost změna přílohy III, kterou navrhly Španělsko, Irsko, Francie, Lucembursko, Nizozemsko a Slovinsko. Jmenovitě Nizozemsko umožnilo svým státním příslušníkům žijícím mimo jeho území, aby svou podporu vyjadřovali za použití nizozemského formuláře. Španělsko zase dalo občanům jiných států EU s bydlištěm na jeho území možnost, aby používali španělský formulář. Snížil se tak počet občanů, kteří nemohli své právo na podporu iniciativy vykonávat. Druhá změna, kterou Komise přijala v březnu 2015 a kterou v současnosti posuzuje Evropský parlament a Rada¹⁹, zjednodušuje požadavky Lotyšska, Malty a Švédska.

Podepsané osoby mohou svou podporu vyjadřovat v listinné či elektronické podobě, a to pomocí formulářů, které odpovídají vzoru v příloze III nařízení. Iniciativu lze podpořit i za pomoci „zaručeného elektronického podpisu“²⁰, avšak k jeho použití dosud nebyl nahlášen jediný případ.

Přibližně 55 % prohlášení o podpoře, jež byla shromážděna v rámci výše uvedených tří iniciativ „Right2Water“, „Jeden z nás“ a „Stop vivisection“, bylo podáno v elektronické podobě.

Iniciativa	Prohlášení v listinné podobě	Prohlášení v elektronické podobě
<i>Right2Water</i>	Zhruba 20 %	Zhruba 80 %
<i>Jeden z nás</i>	Zhruba 70 %	Zhruba 30 %
<i>Stop vivisection</i>	Zhruba 40 %	Zhruba 60 %

Poté, co je navrhovaná iniciativa zaregistrována, mohou organizátoři předložit Komisi i její překlady do kteréhokoli úředního jazyka EU. Před zveřejněním Komise ověřuje, zda mezi překladem a originálem názvu, předmětu a cílů iniciativy nejsou zjevné a významné nesrovnalosti. Je-li překlad zveřejněn, mohou organizátoři použít dané jazykové znění k popisu navrhované iniciativy v oficiálních formulářích prohlášení o podpoře.

¹⁹ Parlament a Rada mají právo vznést do dvou měsíců po přijetí změny námitky.

²⁰ Ve smyslu nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 910/2014 ze dne 23. července 2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES.

V registru evropských občanských iniciativ bylo doposud zveřejněno přes 300 překladů. Navrhované iniciativy byly přeloženy do průměrně jedenácti jazyků a u čtyř iniciativ byly pořízeny překlady do všech úředních jazyků EU. Přibližně třetinu překladů museli organizátoři (jednou či vícekrát) revidovat, než bylo možno je zveřejnit.

Online sběr prohlášení o podpoře

Podle článku 6 nařízení musí organizátoři předtím, než začnou shromažďovat prohlášení o podpoře online prostřednictvím online systému sběru, tento systém nejprve vytvořit a získat potvrzení příslušného orgánu členského státu²¹, na jehož území budou shromážděné údaje uchovávány.

Má-li být o systémech vydáno potvrzení, musí být mj. zajištěno, aby byly osobní údaje podepsaných osob shromažďovány a ukládány bezpečně. Za tímto účelem musí systémy splňovat technické specifikace dle prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1179/2011.

Potvrzení si mohou organizátoři vyžádat jak před registrací iniciativy u Komise, tak po této registraci. Nicméně ve všech případech počíná dnem, kdy je navrhovaná iniciativa takto zaregistrována, běžet lhůta ke sběru prohlášení o podpoře. Uvedené platí bez ohledu na to, zda organizátoři pro svůj systém již potvrzení získali, či nikoli. Ve většině případů neměli organizátoři před registrací toto potvrzení k dispozici. Ačkoli tedy mohli začít se shromažďováním podpory na formulářích v listinné podobě, měli na online sběr prohlášení o podpoře lhůtu kratší než dvanáct měsíců. Vydávání potvrzení systémům před registrací příslušných iniciativ vyvolává na straně příslušných orgánů členských států otázky, neboť tyto orgány musí provádět ověření, aniž by měly jistotu, že bude iniciativa zaregistrována.

V souladu s nařízením o občanské iniciativě a v rámci programu ISA (řešení interoperability pro orgány veřejné správy)²² Komise vyvinula otevřený software pro online sběr prohlášení o podpoře, který je bezplatně k dispozici od 22. prosince 2011. Aktuálně je k dispozici již jeho osmá verze s tím, že s každou verzí přibývají vylepšení, nové prvky a aktualizace.

Kromě softwaru Komise (ať již s vlastními úpravami či bez nich) mohou organizátoři používat i software jiný. Chtějí-li vytvořit kompletní systém, musí si najít hostitelské servery (které rovněž splňují technické specifikace), na něž by mohli svůj software nainstalovat.

Krátce po vstupu nařízení v platnost si organizátoři prvních iniciativ, kteří chtěli vytvořit příslušné systémy, stěžovali, že je obtížné nalézt poskytovatele hostitelských služeb, které by byly přiměřené a cenově dostupné. Vzhledem k uvedené překážce, jež organizátorům bránila započít s online sběrem prohlášení o podpoře, Komise výjimečně a nad rámec svých povinností, které jí z nařízení plynou, nabídla, že systémům sběru poskytne bezplatně prostor na svých vlastních serverech.

²¹ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/authorities-online-systems>

²² <http://ec.europa.eu/isa/>

Komise dále ve snaze kompenzovat prodlevy způsobené těmito logistickými problémy přijala politické rozhodnutí, že u všech iniciativ zaregistrovaných do 31. října 2012 bude výjimečně akceptovat prohlášení o podpoře, která budou shromážděna do 1. listopadu 2013.

Ze zaregistrovaných 31 iniciativ jich prohlášení o podpoře shromažďovalo online dvacet jedna. Dvě z nich („Right2Water“ a „30 km/h udělá z našich ulic prostor vhodný pro život“) použily soukromých serverů a nechaly si pro své systémy vystavit potvrzení od příslušného orgánu v Německu²³. Všechny ostatní využily výše uvedené nabídky Komise na poskytnutí hostitelských serverů a nechaly si potvrzení vystavit příslušným orgánem v Lucembursku²⁴.

Všichni organizátoři, kteří sběr prováděli online, použili software, který jim dala k dispozici Komise.

d. Ověřování prohlášení o podpoře

Členské státy v souladu s článkem 15 nařízení určily orgány²⁵ příslušné pro ověřování prohlášení o podpoře²⁶.

O ověření těchto prohlášení byly požádány orgány všech členských států. 26 členských států ověřovalo prohlášení u všech tří výše uvedených iniciativ „Right2Water“, „Jeden z nás“ a „Stop vivisection“, zatímco dva členské státy prováděly ověřování pouze u jedné či dvou z nich.

Z prohlášení o podpoře, jež byla v rámci těchto tří iniciativ celkově shromážděna, jich téměř 90 % shledaly příslušné orgány platnými, přičemž ověřování prohlášení podaných v listinné i elektronické podobě mělo podobné výsledky.

V případě všech tří iniciativ zvalidovala většina orgánů přes 80 % prohlášení a pouze jeden orgán méně než 60 %.

V sedmnácti členských státech bylo ověření prováděno na náhodně vybraném vzorku (z toho se čtyři členské státy zaměřily pouze na prohlášení v listinné podobě a jeden stát pouze na prohlášení podaná v elektronické podobě). Mezi členskými státy, jež ověřovaly náhodně vybrané vzorky, a státy, které ověřovaly veškerá prohlášení, nebyly zjištěny významné rozdíly ve výsledcích.

²³ Bundesamt für Sicherheit in der Informationstechnik (BSI).

²⁴ Centre des technologies de l'information de l'Etat.

²⁵ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/authorities-verification>

²⁶ Každý členský stát ověřuje předložená prohlášení o podpoře v souladu s článkem 8 nařízení.

S cílem pomoci členským státům s ověřováním vyvinula Komise v rámci programu ISA validační nástroj²⁷. Jako základ posloužil nástroj, který vytvořil německý příslušný orgán BSI. Jeho služeb doposud využilo jen několik členských států.

e. Předložení a posouzení iniciativ, které dosáhly požadovaného počtu prohlášení o podpoře

První iniciativa, „Right2Water“, předložená Komisi dne 20. prosince 2013, vyzývá k vypracování „*legislativy, která zavede lidské právo na vodu a hygienu, tak jak je uznáváno Organizací spojených národů, a která bude podporovat zajišťování vody a hygieny jako základní veřejné služby pro všechny*“.

V souladu s nařízením o občanské iniciativě přijal organizátory iniciativy dne 17. února 2014 místopředseda Komise odpovědný za interinstitucionální vztahy spolu se zástupci příslušných generálních ředitelství. Téhož dne proběhlo v Evropském parlamentu veřejné slyšení.

Dne 19. března 2014 vydala Komise svou odpověď, v níž reaguje kladně na požadavky v oblastech, v nichž má pravomoc jednat v souladu se Smlouvami, pokud jsou dodrženy zásady subsidiarity a proporcionality. Komise se zavázala k řadě navazujících kroků, jež jsou nyní postupně prováděny²⁸.

Další iniciativa, „Jeden z nás“, vyzývala EU, aby „*zastavila financování aktivit, které předpokládají zničení lidských embryí především v oblastech výzkumu, rozvojové spolupráce a veřejného zdraví*“.

Komisi byla iniciativa předložena dne 28. února 2014 a její organizátory přijala dne 9. dubna 2014 komisařka pro výzkum, vědu a inovace spolu se zástupci příslušných generálních ředitelství. Dne 10. dubna 2014 se konalo veřejné slyšení v Parlamentu.

Dne 28. května 2014 Komise přijala sdělení, v němž vysvětluje, že na základě iniciativy nezamýšlí předložit legislativní návrh, neboť právní rámec EU, který nedávno přijaly Evropský parlament a Rada, je pokládán za přiměřený.

Třetí iniciativa, „Stop vivisection“, vyzývá Komisi, aby „*zrušila směrnici 2010/63/EU o ochraně zvířat používaných pro vědecké účely a aby předložila nový návrh, který odstraňuje pokusy na zvířatech, a aby místo toho zavedla pro výzkum v oblasti biomedicíny a toxikologie povinnost používat údaje, které jsou bezprostředně relevantní pro lidský druh*“.

Iniciativa byla dne 3. března 2015 předložena Komisi, která musí svou odpověď podat do 3. června 2015.

²⁷ <https://joinup.ec.europa.eu/software/vteci/description>

²⁸ Další údaje viz: http://ec.europa.eu/dgs/secretariat_general/followup_actions/citizens_initiative_cs.htm.

Počet a původ podepsaných osob

„Right2Water“:

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
40549	1406	7575	0*	1236455	516	2513	33220	58051	0*	0	65223	2924	393	13252
LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Celkem	
5566	18245	1635	21469	57643	3962	13964	3176	17546	20988	14589	11579	7104	1 659 543	

* Potvrzení bylo získáno až po předložení iniciativy. DK: 3 495 FR: 17 247

Zeleným písmem: země, v nichž bylo dosaženo předepsaného limitu (13)

„Jeden z nás“:

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
5478	906	11468	7563	137874	2417	6679	52977	144827	83503	12778	623947	6407	9132	11646
LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Celkem	
5469	45933	23017	27271	24973	235964	65564	110405	3481	31951	1230	2468	26298	1 721 626	

Zeleným písmem: země, v nichž bylo dosaženo předepsaného limitu (18)

„Stop vivisection“:

BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT
0	12598	4075	4610	164304	2502	3333	1952	47194	61818	0	690325	533	3167	4737
LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Celkem	
1291	26948	1662	9909	9208	38824	11305	1645	19507	12055	12495	7661	19472	1 173 130	

Zeleným písmem: země, v nichž bylo dosaženo předepsaného limitu (9)

Z analýzy údajů o podepsaných osobách vyplývá, že organizátoři za účelem nashromáždit předepsaný milion prohlášení o podpoře a současně dosáhnout předepsaného minimálního počtu podepsaných osob v sedmi členských státech dali přednost tomu, zaměřit se jen na vybrané členské státy (jmenovitě na Německo se zaměřili organizátoři iniciativy „Right2Water“ a na Itálii organizátoři iniciativy „Jeden z nás“ a „Stop vivisection“). Dosavadní zkušenosti ukazují, že vést stejně intenzivní kampaň ve všech členských státech EU současně je pro organizátory iniciativ mimořádně náročné.

Předložení iniciativy Komisi

Nařízení nestanoví lhůtu, v níž mají organizátoři svou iniciativu předložit Komisi poté, co příslušné vnitrostátní orgány ověří shromážděná prohlášení o podpoře. V případě jedné iniciativy tak mezi ukončením sběru prohlášení o podpoře a předložením iniciativy uplynul více než rok.

Veřejné slyšení v Evropském parlamentu

Za účelem provedení článku 11 nařízení a úpravy potřebných procedurálních mechanismů změnil Evropský parlament v roce 2012 svůj jednací řád²⁹.

Poté Evropský parlament uspořádal obě výše uvedená slyšení³⁰. Komisi u těchto příležitostí zastupovali místopředseda pro interinstitucionální vztahy („Right2Water“) a komisařka pro výzkum, vědu a inovace spolu s komisařem pro rozvoj („Jeden z nás“).

f. Transparentnost: finanční prostředky

Podle nařízení musí organizátoři uvést informace o všech zdrojích v objemu nad 500 EUR na rok a sponzora. Veškeré tyto údaje od organizátorů si lze vyhledat v registru evropských občanských iniciativ.

	Žádné zdroje finančních prostředků	Celkový objem prostředků a podpory nižší než 10 000 EUR	Celkový objem prostředků a podpory vyšší než 10 000 EUR
Počet iniciativ	14	9	8

Všechny tři úspěšné iniciativy spadají do skupiny osmi iniciativ, u nichž byly vykázány finanční prostředky a podpora v objemu přes 10 000 EUR („Right2Water“: 140 000 EUR, „Jeden z nás“: 159 219 EUR a „Stop vivisection“: 23 651 EUR).

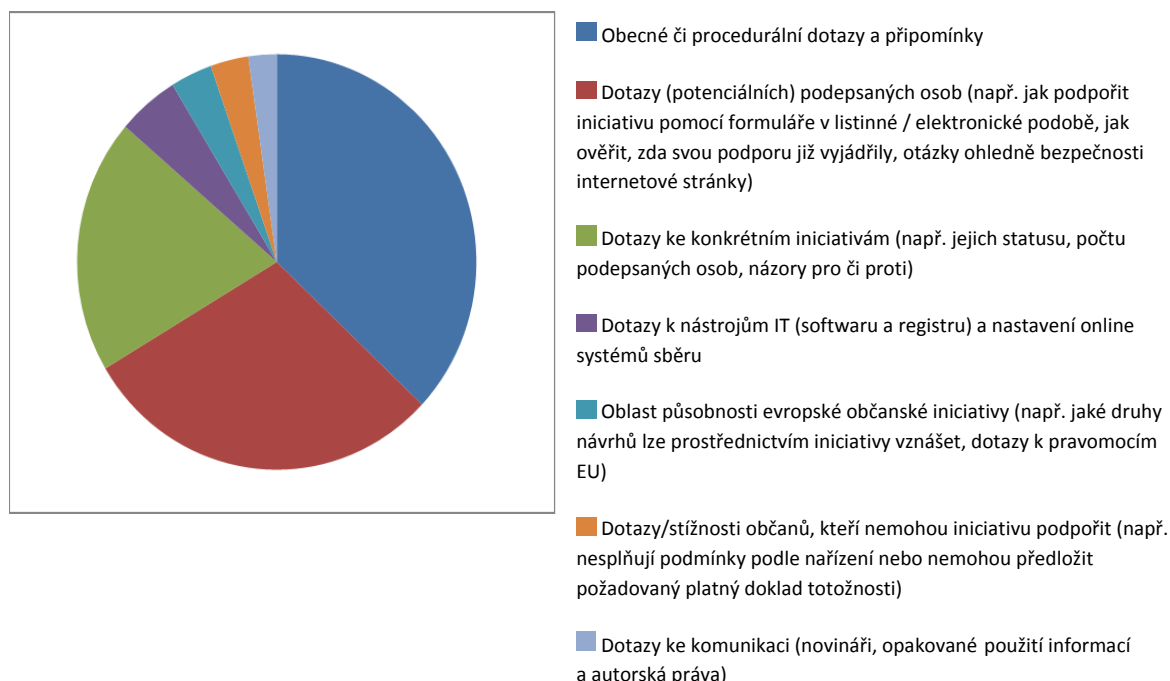
²⁹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+RULES-EP+20140701+RULE-211+DOC+XML+V0//CS&navigationBar=YES>

³⁰ <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20140210IPR35552/html/The-'Right2Water'-campaign-EP-hearing-on-first-European-Citizens'-Initiative> a <http://www.europarl.europa.eu/news/cs/news-room/content/20140407IPR42621/html/European-Parliament-hearing-on-%E2%80%9COne-of-Us%E2%80%9D-European-Citizens%E2%80%99-Initiative>

g. Kontaktní místo

V souladu s čl. 4 odst. 1 nařízení Komise zřídila kontaktní místo, jehož úkolem je poskytovat informace a pomoc. Pro tento účel jsou využívána kontaktní střediska Europe Direct. Kontaktní místo odpovídá ve všech úředních jazycích EU na veškeré dotazy, které občané kladou na téma pravidel a postupů, jimiž se evropské občanské iniciativy řídí. Od dubna 2012 bylo takto zpracováno přes 1 080 dotazů.

Dotazy podle druhu

Prostřednictvím kontaktního místa Komise neformálně zodpovídá dotazy potenciálních organizátorů k tomu, zda by bylo možno zaregistrovat případnou občanskou iniciativu. Tyto dotazy jsou vznášeny předtím, než je žádost o registraci formálně předložena Komisi. Od dubna 2012 Komise zodpověděla přibližně patnáct dotazů tohoto druhu. Odpovědi kontaktního místa však nebyly dotčeny formální odpovědí, které by Komise vydala poté, co by byla případná žádost o registraci navrhované občanské iniciativy skutečně podána.

Nad rámec služby, kterou zabezpečuje kontaktní středisko Europe Direct, poskytují útvary Komise organizátorům podporu i bezprostředně. Po registraci navrhované iniciativy mohou její organizátoři kontaktovat útvary Komise přímo prostřednictvím svého organizátorského účtu na internetové stránce Komise (od dubna 2012 bylo takto zodpovězeno přes 85 dotazů)

nebo e-mailem (přibližně 125 dotazů). Prostřednictvím e-mailů a platformy Joinup³¹ je poskytována i technická podpora uživatelům, kteří používají software Komise k online sběru prohlášení o podpoře a hostitelské servery pro online systémy sběru. Prostřednictvím e-mailu bylo zodpovězeno téměř 300 dotazů tohoto druhu. V případě potřeby je podpora poskytována i prostřednictvím zvláštních schůzek, po telefonu či při videokonferencích.

4. HODNOCENÍ TOHO, JAK SE PODAŘILO ZAVÉST OBČANSKOU INICIATIVU DO PRAXE

Komise je toho názoru, že se evropskou občanskou iniciativu podařilo zavést do praxe v plném rozsahu.

Skutečnost, že se dvěma evropským občanským iniciativám podařilo projít celým předepsaným cyklem od registrace přes úspěšné nashromáždění požadovaného počtu prohlášení o podpoře až po formální odpověď Komise, že se v současnosti zpracovává formální odpověď na třetí takovouto iniciativu a že probíhají opatření přijatá v návaznosti na iniciativu „Right2Water“, potvrzuje, že jsou zavedeny potřebné postupy a mechanismy k tomu, aby mohly evropské občanské iniciativy v praxi fungovat.

Současně si však Komise uvědomuje, že stále existuje prostor pro zlepšení. V posledních třech letech poukazovaly zúčastněné strany ve spojitosti s novým institucionálním a legislativním rámcem na několik problémů, jejichž spektrum sahá od spíše technických či logistických aspektů až po aspekty spíše politické. Komise by chtěla zdůraznit zejména tyto³²:

- Výbory občanů nemají právní subjektivitu: několik výborů vyjádřilo výhrady ohledně své právní odpovědnosti a překážek, jež brání např. shromažďování finančních prostředků a řízení ochrany osobních údajů, zejména s ohledem na skutečnost, že členové výborů mají bydliště v nejméně sedmi různých zemích.
- Registrace: zůstává pro organizátory velkým problémem, neboť významná část navrhovaných evropských občanských iniciativ zjevně spadá mimo rámec pravomocí Komise.
- Požadavky na podepsané osoby: k pochybnostem nadále zavádají rozdíly v podmínkách a požadavcích, jež různé členské státy kladou ohledně toho, jaké osobní údaje mají podepsané osoby poskytovat; důležité jsou tyto rozdíly zejména v případech, jsou-li občané v jejich důsledku zbaveni možnosti své právo na podporu

³¹ <https://joinup.ec.europa.eu/software/ocs/home>

³² Problémy jsou uvedeny ve stejném pořadí, s nímž pracuje kapitola 2 a které odráží jednotlivé fáze evropské občanské iniciativy.

určité iniciativy uplatnit. Komise vítá konstruktivní přístup těch členských států, které doposud kladně reagovaly na její výzvu sjednotit a zjednodušit své požadavky (na poskytované údaje). K tomu, aby bylo snazší evropské občanské iniciativy jakožto nástroje využívat, je však zapotřebí udělat víc.

- Běh lhůt v jednotlivých fázích iniciativy: organizátoři uvedli, že v důsledku doby potřebné k vytvoření online systému sběru nemají ve většině případů na shromáždění prohlášení o podpoře plných dvanáct měsíců; tento stav je nutno napravit. Dalším potenciálním zdrojem konfuze a nejistoty na straně orgánů i veřejnosti je skutečnost, že není stanovena konkrétní lhůta k předložení úspěšné iniciativy Komisi.
- Jako náročný proces se ukázalo ověřování překladů navrhovaných iniciativ, které předkládají organizátoři. Organizátoři měli problémy se zajištěním potřebné přesnosti svých překladů, a to i v případech, kdy od Komise dostali připomínky k první jedné či více verzím překladu.
- Pokud jde o online sběr prohlášení o podpoře, podařilo se odstranit největší překážku díky nabídce Komise na poskytnutí hostitelských serverů. Zúčastněné strany se však nadále vyjadřují kriticky o složitosti stávající procedury potvrzování a nejsou zcela spokojeny s funkcemi softwaru, který Komise dává k dispozici. Komise navíc poskytla hostitelské servery jen na dočasnou dobu a výjimečně, neboť nařízení s tímto krokem nepočítá. Příslušným orgánům několika členských států příliš nevyhovuje možnost, aby organizátoři žádali o potvrzení svého systému ještě předtím, než navrhovanou iniciativu zaregistrují u Komise. Dva systémy, jimž bylo potvrzení vydáno, nebyly nikdy použity, neboť příslušné iniciativy nesplnily podmínky registrace u Komise.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem si Komise nechala nedávno vypracovat studii o aspektech využívání informačních a komunikačních technologií v kontextu evropské občanské iniciativy³³. Závěry z této studie Komise zohlední ve svých úvahách o online sběru prohlášení o podpoře.

- K účasti na obou veřejných slyšeních v Evropském parlamentu nebyli s výjimkou organizátorů příslušných iniciativ přizváni další experti ani zúčastněné strany.

Veřejná slyšení by měla být organizována pokud možno takovým způsobem, aby byly vyslechnuty zúčastněné strany zastupující různé názory a stanoviska. Tato změna by byla o to důležitější, že tříměsíční lhůta, kterou nařízení o občanské iniciativě ukládá Komisi k přípravě odpovědi na úspěšnou iniciativu, je mimořádně krátká a ponechává k formální konzultaci zúčastněných stran jen málo času.

³³ Studie byla podpořena z programu ISA.

- Někteří organizátoři iniciativ (a další zúčastněné strany) se domnívají, že s Komisí neprobíhá v jednotlivých fázích iniciativy dostatečný dialog a interakce, zejména poté, co Komise vydá k iniciativě své sdělení. Podle jejich názoru by mělo posuzování iniciativ a vyvozování opatření probíhat strukturovaněji a s širším zapojením organizátorů a dalších zúčastněných stran.

5. ZÁVĚRY

K hodnocení dlouhodobých dopadů evropské občanské iniciativy na institucionální a legislativní procesy v EU je dosud příliš brzy. Komise je připravena i nadále sledovat a projednávat celou řadu souvisejících otázek, zejména otázek uvedených výše. Je připravena tak učinit v těsné spolupráci a součinnosti s jednotlivými zúčastněnými stranami a orgány a s cílem iniciativu jako nástroj zkvalitnit.

V této souvislosti vzala Komise se zájmem na vědomí studii, kterou si nechal vypracovat Evropský parlament³⁴, závěry šetření, jež z vlastního podnětu provedl evropský veřejný ochránce práv³⁵, a výsledek „Dne evropské občanské iniciativy“, který od roku 2012 každoročně pořádá Evropský hospodářský a sociální výbor s několika partnerskými subjekty z řad občanské společnosti³⁶.

Závěry ze zpracovávané studie, kterou si Komise objednala na téma online sběru prohlášení o podpoře, budou dále určující pro to, jaké stanovisko Komise v této důležité otázce zaujme. Současně bude Komise i nadále bezplatně poskytovat organizátorům hostitelské servery, dokud to bude zapotřebí.

Tyto procesy jsou a budou příspěvkem do úvah, jež orgány na téma evropské občanské iniciativy vedou. Komise se těší na hlubší diskuse s normotvůrcem a očekává zprávu, kterou z vlastního podnětu vypracuje Evropský parlament a která zohlední diskuse z veřejného slyšení o evropské občanské iniciativě, jež v únoru 2015 spolupřádaly Výbor pro ústavní záležitosti a Petiční výbor.

³⁴ „ECI - First Lessons of Implementation“ („Evropská občanská iniciativa – první závěry z realizace“), viz: [http://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document.html?reference=IPOL_STU\(2014\)509982](http://www.europarl.europa.eu/thinktank/cs/document.html?reference=IPOL_STU(2014)509982).

³⁵ OI/9/2013/TN.

³⁶ <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.events-and-activities-eci-day-2014>